

Porno 2.0

Sun, 07.12.2008

Eerst een zegen, nu een vloek. Internet is de nagel aan de doodskist van de porno-industrie. Jarenlang floreerde de industrietak door de opkomst van het wereldwijde web. Nu de consument genoeg heeft van plichtmatige standjes, perfecte lichamen en gespeelde wellust, luiden de producenten de alarmklok. Ruim baan voor de liberalisering en feminisering van porno?

door Theo Ploeg

'Gewoon gekocht bij de Mediamarkt, hoor', zegt Hans trots. Hij houdt een handcamera omhoog. 'Het is best een goede, maar om het geluid op te nemen gebruik ik altijd een aparte microfoon.' Sinds een half jaar maakt Hans porno. Amateurporno, om precies te zijn. Vorig jaar filmde hij zijn vriendin, Sandra, terwijl ze masturbeerde. 'Dat filmpje hebben we online gezet. Kwamen hele goede reacties op. Sindsdien zijn we er aan verslaafd', lacht Hans. Sandra klinkt heftig, al zegt ze niets. Of ze het echt meent? Op de films die het duo maakt, is zij expliciet te zien. Geldt niet voor Hans. Die zorgt ervoor dat zijn gezicht buiten beeld blijft. 'Bij porno is de vrouw het belangrijkste', weet hij. En daarbij: 'zo maak je het ook spannend voor de mannelijke kijker, die kan zich nu gemakkelijker met mij identificeren.' Weer knikt Sandra instemmend. Ze heeft altijd exhibitionistische trekjes gehad. 'Nu kan ik mijn gevoelens uiten zonder dat het negatieve consequenties heeft. Op internet kent niemand me, en ook weer wel', fluistert ze. Nee, ze heten niet echt Hans en Sandra. Dat ze op internet duizenden malen per week worden bekeken? Is tot daaraantoe. Niemand hoeft verder te weten wat de twee in hun schild voeren. Ambities heeft Hans zeker. 'We denken vooruit. Misschien doen we het binnenkort met een tweede vrouw erbij en ik wil iets gaan doen met belichting. Als het maar niet te veel tijd gaat kosten, het moet wel leuk blijven.'

Echte porno produceren? Nee, dat is niets voor Hans. Sandra en hij krijgen een kick uit het aantal mensen dat naar hen kijkt en reageert op de filmpjes. Geld is geen drijfveer voor ze. Toch zijn thuisproducenten als zij de voornaamste concurrenten van de zieltogende pornoindustrie. Vanaf midden jaren negentig is de bedrijfstak uitgegroeid tot de op één na grootste van de entertainmentindustrie. Ze hoeft enkel de gamesindustrie voor zich te dulden. Toch lijken de gouden jaren voorbij. Reden? Hetzelfde internet dat vijftienjaar geleden zorgde voor een ongekennde groei. Voorheen vormde de moeilijke verkrijgbaarheid voor problemen. Het binnenstappen van een seksshop is immers sociaal lastig, discrete pakjes van postorderbedrijven kunnen in handen vallen van huisgenoten. Internet vormt de ideale oplossing. De consument bepaalt immers zelf tijd, plaats en ruimte. Discretie verzekerd. Jarenlang liep de pornoindustrie voorop. Chatfuncties, webcams, interactie, besturing op afstand. Technieken die er voor het eerst werden toegepast. Nu dreigt de technologie zich tegen de pornoproducten te keren. Pornofilm opnemen? Dat kan thuis ook. Meer dan een aardige camera, microfoon, wat belichting en een of meerdere enthousiaste acteurs is niet nodig. Ander voordeel? Past precies in de trend naar authenticiteit. Eentje die al langer aan de gang is en - begin deze eeuw - met veel bombarie door de pornoindustrie werd omarmd. I Shot Myself (gestart in 2003) presenteert zelf geschoten naaktportretten van 'normale' vrouwen. Photoshop is er taboe. Een abonnement kost tegen de tien dollar per een maand en voor wie sponsor wordt, ligt er meer authentiek materiaal in het verschiep. Het populaire Suicide Girls is in de lucht sinds 2001. Doel? Een platform bieden aan vrouwen die zich niet kunnen vinden in de manier waarop de mainstream-media bericht over seksualiteit. Inmiddels herbergt de site fotoreportages van duizenden 'alternatieve' meiden. Puur natuur, op de tattoos en piercings na.

Oké, I Shot Myself en Suicide Girls zijn representanten van de zogenaamde alternatieve pornoindustrie. Media ook die zich duidelijk richten op een nichemarkt. Ook in mainstreamporno is de amateur bezig aan een opmars. In verschillende gedaanten. Het in scene zetten van 'gewone' situaties heeft een hoge vlucht genomen. Op Her First Lesbian Sex bijvoorbeeld proberen een vrouwelijke modellenscout en cameraman meisjes te verleiden tot een lesbisch rendez-vous. Kost ze weinig moeite. Als de beloofde fotoshoot verzonnen blijkt te zijn, gaan ze zonder morren uit de kleren en laten zich naaien met een voorbinddildo. Backseat Bangers? Hetzelfde verhaal. Twee mannen rijden rond in een aftands busje op zoek naar een gewillige vrouw. Die blijkt eenvoudig te vinden. 'No porn stars! Just real bitches we pick up!' prijkt er op de site. Pornoproducent Pink Visual - voorheen hofleverancier van dvd's - weet wat het publiek tegenwoordig wil. Naast de twee bovengenoemde sites bezit het bedrijf videoverhalensites met titels als Bang Boat, Couples Seduce Teens en College Wild Parties. Bindende factor? De meisjes zijn zo van straat geplukt. Goed, er wordt ontstellend slecht geacteerd en geloofwaardig zijn de verhalen allerminst. Maar ach, dat is bij 'echte' porno ook het geval. Daar is het storend. Bij sites als Exploited Teens niet. Daar zijn de meisjes geen acteurs, maar echt. Zeg maar gerust: authentiek. Daarin ligt het grote verschil met porno in de jaren negentig van de vorige eeuw. Vijftien jaar geleden representeerde porno een fantasiewereld van prachtige villa's en strakke, haast onmenselijke, lijven. Porno als utopie, zeg maar. Is deze eeuw wordt er gewoon op de achterbank van de auto geneukt, hebben de meisjes ongewassen haar en pukkels op de billen, zijn de mannen dik en kaal. Realistischer? Op het eerste gezicht wel. Maar schijn bedriegt. Ook anno 2008 geeft pornografie een vertekend beeld van de werkelijkheid. Al is dat minder duidelijk.

Het is porno die weinig van doen heeft met de zelfgemaakte films van Hans en Sandra, maar daar vreemd genoeg wel een reactie op is. 'Commerciële bedrijven verloren inkomsten aan de golf van echte amateursites en zijn daar in de afgelopen jaren op ingesprongen', weet Marije Janssen. De amateurporno die tegenwoordig het internet domineert, is gemaakt door professionals, benadrukt ze. 'Die sluit niet meer aan op het oorspronkelijke ontstaan van amateurporno als reactie op de hypergestileerde lichamen in de commerciële porno.' Toch zijn die gladde lichamen nog altijd de norm. Dat groezelige past bij de algehele 'reality'-trend in de maatschappij, filosofeert Janssen, die in 2005 afstudeerde aan de Universiteit van Utrecht met haar scriptie over het gebruik van online pornografische communities door jonge feministen. Als mede-organisatrice van de twee Netporn-conferenties die in 2005 en 2007 in Amsterdam zijn gehouden en initiatiefneemster van Pinched, mag ze zich inmiddels expert noemen op het gebied van pornografie en internet. Janssen heeft bij het begrip porno 2.0 vooral een positieve associatie: 'porno 2.0 gaat voor mij vooral over interactiviteit en communitybuilding. Het verbindt seks met activisme. Kijk maar naar de seksblogcultuur, die met name in de Verenigde Staten een grote rol speelt in emancipatie van de pornografie en het vooruitgangdenken over seksualiteit en identiteit. Dat heeft direct te maken met de mogelijkheden van web 2.0. Andere voorbeelden zijn de podcasts van opiniemakers en deskundigen als Violet Blue, Audacia Ray en Ellie Lumpesse. De scheidslijn tussen producent en consument vervaagd. Wat interessante gevolgen heeft, zoals diversificatie van het aanbod en tegenwicht bieden aan commercie, maar ook weer nieuwe uitdagingen brengt.' Over diversificatie van het aanbod valt nauwelijks te klagen. Inmiddels is elke seksuele niche op het web actief. En komen er dagelijks nieuwe bij, betoogt cultuurcriticus Mark Dery in zijn artikel Paradise Lust: Pornotopia Meets The Culture Wars (verschenen in C'Lick Me, A Netporn Studies Reader). Hij definieert porno breed: van bukkake-sites (spermadouches) tot de site van een Amsterdammer die foto's laat nemen terwijl hij in maatpak onder de douche staat of een baantje trekt in het zwembad.

Nichemarkten en internet? Gaan prima samen, weten we sinds *The Long Tail: Why the Future of Business is Selling Less of More* van Chris Anderson (zie de vorige 2.0-artikelen op cut-up en in Glamcult). Toch bepaalt de commerciële pornoindustrie inmiddels wederom het digitale medialandschap. Terwijl de verkoop van porno-dvd's sterk blijft dalen, floreert de industrie op het web. Goed, de gouden jaren negentig zijn definitief voorbij. Met sites als YouPorn en PornoTube heeft de industrie een belangrijke troef in handen. Het pornografische broertje van YouTube werd vorig jaar met veel bombarie gelanceerd op de belangrijkste pornobeurs in Las Vegas. Inmiddels is het een van de tien meest bezochte websites. Een nieuw filmpje is binnen een dag meer dan een halfmiljoen maal bekeken. Goudmijn? Vergeet het maar. In *New York Times* klaagt Harvey Kaplan, CEO bij GoGoBill (een organisatie die de betaling regelt voor pornowebsites) steen en been. Volgens hem zorgen amateurs die hun films op sites als PornoTube zetten voor een verlies aan inkomsten. Wie de site kritisch bekijkt weet wel beter. Kaplan huilt krokodillentranen. De filmpjes op YouPorn en PornTube lijken gemaakt door amateurs, maar zijn het niet. Daarvoor kreunen de vrouwen net iets te gemaakt en is de 'verhaallijn' altijd hetzelfde: vrouw pijpt man, vrouw spuugt op penis, man neukt vrouw in verschillende standjes, pakt haar daarna anaal, slaat de vrouw een aantal maal hard op de billen en komt uiteindelijk in haar gezicht klaar. Na vier identieke filmpjes zijn de gaapspiers niet meer te houden. Tijd dus om op de advertenties te klikken.

Grote winnaar? Adultfriendfinder. De nep-onlineseksdatingsite is het grote commerciële succes van web 2.0. De snapshots - de films duren maximaal een minuut of tien, doorgaans echter slechts een minuut of twee - op sites als YouPorn moeten surfers naar betaalsites lokken. Het afgelopen jaar zijn de inkomsten van de pornoindustrie uit online-activiteiten gestegen met elf procent. Tegelijkertijd daalden de inkomsten uit dvd-verkopen echter met dertig procent. Relatief onzichtbaar maar veel succesvoller zijn eerder genoemde sites als *I Shot MySelf* en *Suicide Girls*. Zij leveren content die niet inwisselbaar is en ruimte laat voor toeval. Abby Winters doet eveneens een belangrijke duit in het zakje. 'As our girls are untrained amateurs [...] There's no script [...] In other words, it's not fantasy - it's reality!', verzekert de site. Waar of niet, de site biedt in ieder geval een alternatief voor de standaard pornografie zoals die binnen de commerciële industrie dominant is. Goede zaak, vindt Janssen. 'Internet zorgt ervoor dat er geen eenduidig beeld meer over porno is te geven. Er is ruimte voor beelden die zich niet vormen naar het veronderstelde mannelijke verlangen, waar grote bedrijven zich nog altijd op richten.' Wat dat betreft heeft web 2.0 de potentie om porno daadwerkelijke te 'bevrijden'. Aan Hans en Sandra zal dat in ieder geval niet liggen. Zij maken amateurporno die juist is geïnspireerd door de standaarden die de pornoindustrie heeft gesteld. De droom van Hans. 'Ontdekt worden!' Daar is hij zeker tien jaar te laat mee.

SURF

www.pinchd.nl

www.ishotmyself.com

www.suicidegirls.com

www.porntube.com

www.youporn.com

www.nofauxxx.com

www.abbywinters.com

www.vegporn.com

www.eroticed.com

www.anniesprinkle.org

www.adultfriendfinder.com

www.tinynibbles.com (Violet Blue)

www.wakingvixen.com (Audacia Ray)

www.susiebright.blogs.com (Susie Bright)

LEES

C'Lick Me, A Netporn Studies Reader door Katrien Jacobs, Marije Janssen en Matteo Pasquinelli (2007).

Porn 2.0 is stiff competition for pro pornographers door Jacqui Cheng (2007, verschenen op Ars Technica).

Internet-Sex mit Kommentarfunktion door Torsten Kleinz (2008, verschenen op FOCUS-Online).

Dit artikel is eveneens verschenen in het januarinumner van Glamcult.